

6

PRESEK

ISSN 0351-6652

DRUŠTVO MATEMATIKOV, FIZIKOV IN ASTRONOMOV SLOVENIJE, 22(1994-1995)

COMET

PRESEK - list za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje
22. letnik, leto 1994/95, številka 6, strani 321-384

VSEBINA

MATEMATIKA	Aritmetika s kvadrati (Vilko Domajnko).....	321-326
	Sundaramovo rešeto (Primož Potočnik).....	340-341
	Šifriranje z javnim ključem (Marija Vencelj).....	354-357
FIZIKA	Opazovanje iztočnega vrtnca (Zoran Arsov).....	328-331
	Odklon proti vzhodu (Janez Strnad).....	342-343
ASTRONOMIJA	Stráža (Marijan Prosén).....	332-335
RAČUNALNIŠTVO	Preizkusni programi za matematiko (Matija Lokar).....	344-348, III, IV
NOVICE	Sto let rentgenskih cevi (Janez Strnad).....	338-339, I
	Dve sporočili (Iz uredništva).....	351
	Christian Huygens - Ob tristoletnici smrti (Janez Strnad).....	358-363
	Tečaji iz vakuumske tehnike za profesorje srednjih šol (Andrej Pregelj).....	364-366
NALOGE	Butalska - Reš. str. 369 (Vilko Domajnko).....	327
	Tri za bistré glave - Reš. str. 368 (Neža Mramor - Kosta)....	327
	Nariši pravokotni trikotnik - Reš. str. 372-373 (Marija Vencelj).....	331
	Skladnost - Reš. str. 368 (Vilko Domajnko).....	339
	Strogo naraščajoča števila - Reš. str. 350 (Martin Juvan)....	341
	Stična števila - Reš. str. 366 (Martin Juvan).....	343
RAZVEDRILO	Kako štejemo po slovensko? (Tomaž Pisanski).....	335-336
	Kaj je kipu? (Veselko Guštin).....	349-350
	Križanka 'Računalništvo' - Reš. str. 373 (Marko Bokalič).....	352-353
REŠITVE NALOG	Neznana osnova - s str. 295 (Martin Juvan).....	326
	Popotovanje z letalom - s str. 275 (Vilko Domajnko)....	336-337
	Barvanje kock - s str. 275 (D. M. Milošević, prev. B. Japelj).....	348
	Spet ena logična - s str. 307 (Neža Mramor - Kosta).....	357
	Koliko šestkotnikov? - s str. 299 (Ciril Pezdir).....	370-371
	Astronomska križanka - s str. 288 (Marko Bokalič).....	373
TEKMOVANJA	16. mednarodno matematično tekmovanje mest - pomladanski krog (Matjaž Željko).....	374-375
	16. mednarodno matematično tekmovanje mest - jesenski krog - rešitve s str. 252 (Matjaž Željko)....	375-381
NOVE KNJIGE	Zmazek V., Matematika, priprava na maturo (Mojca Lokar).....	351
LETNO KAZALO	.....	382-384
NA OVITKU	Rentgenska cev. Glej članek na str. 338-339.....	I
	Slike k članku na str. 344-348.....	III-IV

KOLIKO ŠESTKOTNIKOV — Rešitev s str. 299

Nalogo bomo rešili na tri načine in vsakokrat prišli do enakega rezultata. Za računanje bomo potrebovali enakosti $\sum_{i=1}^n i = \frac{n(n+1)}{2}$ in $\sum_{i=1}^n i^2 = \frac{n(n+1)(2n+1)}{6}$, ki ju lahko dokažemo z indukcijo.

1. način:

Po vrsticah je v n -šestkotniku zapored $n, n+1, \dots, n+n-1, \dots, n+1, n$ 1-šestkotnikov, torej vseh $2n-1 + \sum_{i=0}^{n-2} 2(n+i) = 3n^2 - 3n + 1$.

Podobno ugotovimo, da je vseh 2-šestkotnikov $3n^2 - 9n + 7$, vseh m -šestkotnikov je $3n^2 - (6m-3)n + 3m^2 - 3m + 1$.

Vseh šestkotnikov v n -šestkotniku je torej:

$$\begin{aligned} & \sum_{m=1}^n (3n^2 - (6m-3)n + 3m^2 - 3m + 1) = \\ & = 3n^3 - 3n^2(n+1) + 3n^2 + \frac{n(n+1)(2n+1)}{2} - \frac{3n(n+1)}{2} + n = n^3. \end{aligned}$$

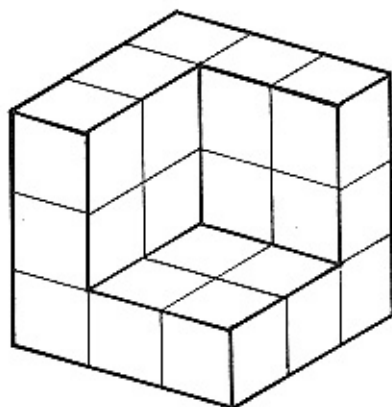
2. način:

V n -šestkotniku je 1 n -šestkotnik, $(n-1)$ -šestkotnikov je 1 + 6, $(n-2)$ -šestkotnikov je 1 + 6 + 12, itd., v n -šestkotniku je 1-šestkotnikov 1 + 6 + 12 + ... + 6(n-1). Od tod sledi skupno število

$$\begin{aligned} & \sum_{k=0}^{n-1} (1 + \sum_{i=1}^k 6i) = \sum_{k=1}^n (1 + \sum_{i=1}^{k-1} 6i) = n + \sum_{k=1}^n \sum_{i=1}^{k-1} 6i = \\ & = n + \sum_{k=1}^n 3(k-1)k = n + \frac{n(n+1)(2n+1)}{2} - \frac{3n(n+1)}{2} = n^3. \end{aligned}$$

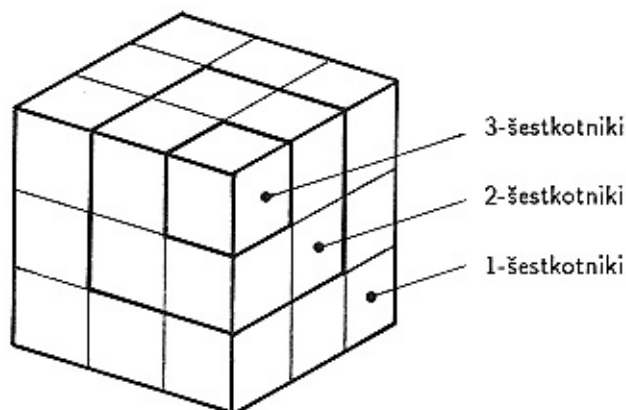
3. način:

Če pogledamo kocko v smeri telesne diagonale, vidimo 1-šestkotnik, n -šestkotnik pa dobimo s pravokotno projekcijo kocke, sestavljene iz $n \times n \times n$ manjših kock, na ravnino, ki je pravokotna na telesno diagonalo. Število 1-šestkotnikov je tedaj enako številu manjših kock v telesu (ki je za $n = 3$ ilustrirano na sliki 1), torej $n^3 - (n-1)^3 = 3n^3 - 3n + 1$.

Slika 1.

Z nekaj premisleka lahko ugotovimo, da je v n -šestkotniku toliko 2-šestkotnikov, kot je manjših kock v podobnem telesu, ki pripada $n - 1$, itd.

Slika 2.

Vseh šestkotnikov v n -šestkotniku je torej toliko kot vseh kock v vseh takih izsekih. Teh pa je prav n^3 , kar smo ugotovili že na oba prejšnja načina.

Ciril Pezdír